

Kunnanvaltuustolle

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2020

1. Tarkastuslautakunnan tehtävä, kokoonpano ja työskentely

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi edellyttää, että valtuusto on talousarviossa ja –suunnitelmassa asettanut kunnan ja kuntakonsernin tavoitteet ja kunnanhallitus on toimintakertomuksessa esittänyt selvityksen tavoitteiden toteutumisesta.

Lautakunnan tehtävänä on kiinnittää huomiota toiminnan, toimintatapojen sekä palvelujen järjestämisen tarkoituksenmukaisuuteen. Lisäksi tehtäviin kuuluu selvittää, tuleeko kunnan tilintarkastus asianmukaisesti suoritetuksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset.

Hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten kunnassa toimii valtuuston toimikaudelle 2017 – 2021 asettama tarkastuslautakunta:

Jäsen:	Henkilökohtainen varajäsen:
Antti Järvenoja pj.	Elina Kivelä
Ulla-Riitta Harju vpj.	Veijo Porkola
Alpo Keskitalo	Piia Rautiainen
Miia Laakso	Kimmo Virkkala

Tarkastuslautakunnan jäsenet totesivat esteellisyytensä alla olevien toimielinten/yhteisöjen tavoitteiden arviointiin, eivätkä he siten osallistuneet niiden arviointiin:

Antti Järvenoja toimi Toholammin kehitys Oy:n hallituksen jäsenenä 25.3.2021 asti ja metsätoimikunnan jäsenenä.

Miia Laakso toimii rakennus- ja ympäristölautakunnan varajäsenenä. Lisäksi hän toimi Toholammin kehitys Oy:n hallituksen jäsenenä ja myöhemmin puheenjohtajana 25.3.2021 asti. Puoliso toimi Toholammin Energia Oy:n hallituksen jäsenenä.

Alpo Keskitalo toimi rakennus- ja ympäristölautakunnan varajäsenenä.

Ulla-Riitta Harju toimi sivistyslautakunnan varajäsenenä. Puoliso toimi Toholammin Viemäriiikelaitoksen johtokunnan jäsenenä.

Valtuustokaudella 2017 - 2021 kunnan tilintarkastusyhteisönä toimii BDO Auditor Oy ja sen nimeämänä vastuullisena tilintarkastajana JHTT Asko Vanhatupa ja avustavana tarkastajana Maritta Hintsala. Kunnan tytäryhteisöillä on sama tilintarkastusyhteisö.

Lautakunta kokoontui vuoden 2020 hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä oman arviointityönsä järjestämiseksi 7 kertaa.

Lautakunnan jäsenet perehtyvät arvioinnissaan toimielinten pöytäkirjoihin, tilintarkastajan raportteihin ja selvityksiin sekä tilinpäätökseen. Lisäksi tarkastuslautakunnan kokouksissa kuullaan viranhaltijoita ja tarvittaessa luottamushenkilöitä. Lautakunta käy keskustelua kunnan hallinnon ja taloudenhoidon ajankohtaisista asioista, tulevaisuuden näkymistä sekä saa selvitykset tulosalueiden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

Tarkastuslautakunta seuraa kunnan toimielinten ja johtavien viranhaltijoiden toimintaa. Lautakunta sopii keskinäisellä työnjaolla eri toimielinten hallinnon seuraamisesta sekä kerää tietoja palvelutoiminnan toimivuudesta ja tavoitteiden toteutumisen tilanteesta.

Lautakunnan jäsenten hallinnon seurantavastuu tilikaudella 2020:

Kunnanhallitus	kaikki jäsenet
Sivistyslautakunta	Miia Laakso
Rakennus- ja ympäristöltk.	Antti Järvenoja
Maaseutulautakunta (yhteislautakunta), metsätoimikunta, palkkatoimikunta	Alpo Keskitalo
Viemäriiikelaitoksen johtokunta	Antti Järvenoja
Soiten toiminta	Ulla-Riitta Harju

2. Edellisen vuoden arviointikertomuksen johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi

Esteellisyyksien huomioiminen eri toimielimissä

Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää edelleen huomiota edellisen vuoden arviointikertomuksessa esille nostettuun esteellisyyksien arvioimiseen.

Toimenpiteet asian korjaamiseksi ovat edelleen tarpeellisia, ja toimielimien puheenjohtajien tulee olla aktiivisia ja muistuttaa jäseniä esteellisyyden huomioimisesta, jotta päätöksenteon laillisuus toteutuu.

Terveyspalveluiden saatavuuden varmistaminen

Edellisissä arviointikertomuksissa kiinnitettiin huomiota Soiten palveluiden keskittämiseen. Toimipisteiden sulkujen määrä on edelleen kasvanut ja niitä on sijoittunut myös keisäajan ulkopuolelle.

Tarkastuslautakunta painottaa edelleen, että palvelut on järjestettävä kuntalaisille tarkoituksenmukaisella ja kustannustehokkaalla tavalla.

Jatkuva ja ajantasainen riskienhallinta

Sivistys-osasto ja lomatoimen osasto kartoittivat oman toimialansa riskit vuonna 2016. Hallinto-osastolta ja tekniseltä osastolta riskikartoitukset puuttuvat edelleen.

Toholammin Energia Oy, Toholammin kehitys Oy ja Viemäriiikelaitos ovat kehittäneet toimintojensa riskienhallintaa vuoden 2019 aikana. KOY Toholammin vuokratalojen riskit kartoitettiin vuonna 2016.

Tarkastuslautakunnan mielestä riskikartoitukset tulee päivittää ja riskienhallintaa tulee käsitellä vuosittain.

Kiinteistökannan kustannustehokas hallinta

Investoinneista jäi toteutumatta nettona 791.589,07 euroa (edellisvuonna jäi toteutumatta 1.951.044,81 euroa). Investointimenoja jäi toteutumatta 706.250,54 euroa. Tilikaudelle 2020 oli investointimenoihin budjetoitu 2.783.500 euroa. Tilikaudella toteutui käyttöomaisuuden myyntejä 131.851,63 euroa. Myyntituloihin oli budjetoitu 47.000 euroa.

Toteutumattomia investointeja selittää muun muassa se, ettei kirkonkylän koulukeskuksen rakentaminen ole edennyt budjetoidun mukaisesti. Lisäksi budjettiin oli tehty varaus kaatopaikan maisemointiin. Maisemointi toteutettiin jäljellä olevasta varauksesta eikä määrärahasta.

Viemäriiikelaitoksen talouden tasapainottaminen

Viemäriiikelaitoksen tilikauden 2020 tulos oli 306.427,47 euroa alijäämäinen ja edellisvuonna 203.458,15 euroa alijäämäinen. Tulos on heikentynyt edellisvuodesta ja pitkällä tähtäimellä liikelaitoksen kannattavuus on saatava paremmalle pohjalle.

Toholammin Energia Oy:n talous ja kannattavuus

Toholammin Energia Oy:n tilikauden tulos oli -149 867,36 euroa alijäämäinen ja omaa pääomaa oli 31.12.2020 jäljellä 58 640,15 euroa. Oma pääoma ei kestä enää vuoden 2020 suuruista tappiota. Yhtiön kannattavuus on saatava paremmalle pohjalle. Toholammin kunta on sijoittanut SVOP-rahastoon 2021 alussa 200 000 euroa.

Taloussuunnitelman laadinnan perusteet (suunnitelmakausi)

Vuoden 2020 tilinpäätöksessä on taseessa kertynyttä ylijäämää 1.755.519 euroa. Kuluvan vuoden talousarvion ja –suunnitelman mukaan alijäämää kertyy noin 904.706 euroa, jolloin alijäämää on kunnan taseessa noin 305,00 euroa/asukas. Talouden realistisen tasapainottamisohjelman laatiminen pitkällä tähtäimellä olisi suositeltavaa.

3. Arvio valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta

3.1. Toimintakertomuksessa raportoitujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan kunnanhallituksen laatimassa toimintakertomuksessa vuodelta 2020 on riittävät tiedot.

3.2. Painopistealueiden tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunnan arviointityön painopistealueina vuonna 2020 olivat kaikki kunnan toimielimet ja niiden tavoitteiden toteutuminen.

Lautakunnalle käytiin esittelemässä vuoden 2020 tilinpäätös ja lisäksi osastopäälliköt kävivät antamassa omien osastojensa tilinpäätöskatsaukset.

Tarkastuslautakunnan vuoden 2020 painopistealueiden tavoitteiden toteutuminen:

Hallinto-osasto ja kunnanhallitus

Tarkastuslautakunta kuuli kunnanjohtajaa ja hallintojohtajaa.

Kunnanjohtaja on vastannut aktiivisesti omistajaohjauksesta ja kunnan kanta on viety hyvin tiedoksi eteenpäin.

Hallintojohtaja on vienyt eteenpäin henkilöstöhallinnon ja esimiestyön kehittämistä.

Henkilöstön sairauspoissaolojen määrä nousi jonkin verran edellisestä vuodesta. Vuonna 2020 sairauspoissaoloja oli 3973 kalenteripäivää, kun vastaava luku vuonna 2019 oli 3911. Kun lisätään Viemäriiikelayoksen sairauspoissaolot niin vuonna 2020 sairauspoissaoloja oli yhteensä 3983 päivää (vuonna 2019 luku oli 3961).

Sivistysosasto ja sivistyslautakunta

Tarkastuslautakunta kuuli sivistysjohtajaa.

Sivistystoimen hanketoiminta jatkui edelleen vilkkaana vuonna 2020.

Hanke	hankeaika	avustus
Nepsy tasa-arvo	11.12.2018 – 31.12.2020	17.000,00
TuuLa- tutorit Lampilla	23.1.2019 – 31.12.2020	6.067,00
Kerhotyön kehittäminen 11	1.9.2019 – 31.12.2020 jatkoaika 30.6.2021	9.000,00
Kk-ohjaajat tasa-arvo	12.4.2019 – 31.12.2020 jatkoaika 30.6.2021	40.000,00
Tuula 2	12.12.2019 - 31.7.2021	5.225,00
Kerhotyön kehittäminen 12	1.1.2021 -31.12.2021	8.000,00
YHTEENSÄ		85.292,00

Tekninen osasto ja rakennus- ja ympäristölautakunta

Tarkastuslautakunta kuuli teknistä johtajaa.

Koulukeskuksen rakentaminen aloitettiin syyskuun alusta. Uudisrakennus valmistuu loka-kuun loppuun mennessä 2021. Uudet tilat koulutoiminnalle otetaan käyttöön vuoden 2022 alusta.

Kiinteistöjen kunnossapitotöitä tehtiin laaditun korjausohjelman mukaisesti.

Rakennustarkastajan ja ympäristötarkastajan palvelut päätettiin ostaa Ylivieskan kaupungilta.

Investointien osalta käytiin keskustelua säästöohjelmasta ja kaavateiden peruskorjaukset jätettiin toteuttamatta vuonna 2020.

Kiinteistöhoitoyhtiön perustamisen valmistelutyö keskeytettiin ja vaihtoehtoisena ratkaisuna kunnanhallitus perusti kiinteistöpäällikön viran, jonka vastuualueeseen kuuluu tila- ja palveluiden kokonaisuus. Asuntosihteerin virka lakkautettiin. Kiinteistöpäällikkö toimii arviolta 1/3 työajastaan kunnan asuntoviranomaisena ja Kiinteistö Oy Toholammin vuokratalojen toimitusjohtajana.

Tuulivoimaluvat on myönnetty 65 tuulivoimalalle, joiden rakennusluvista saatiin tuloja kuntaan 433.180 euroa.

Lomatoimen osasto

Tarkastuslautakunta kuuli lomituspääläjohtajaa.

Osaavien maatalouslomittajien löytäminen on ollut edelleenkin haasteellista.

Lomituspäivien lukumäärä väheni 7,6 %, mikä on poikkeuksellisen paljon.

Mela jatkoi paikallisyksikörahenteen kehittämistä. Mela teki päätöksen toukokuussa 2021 Toholammin valinnasta lomitussyksikön vastuukunnaksi nykyisen alueen laajetessa Pohjois-Pohjanmaan eteläosaan ja Perhonjokilaaksoon. Toholampi aloittaa vastuukuntana 1.1.2023.

Kunnan tytäryhtiöt ja Viemäriiikelaytos

Lautakunta sai katsaukset Toholammin Viemäriiikelaytoksen toimitusjohtajalta, Toholammin Energia Oy:n toimitusjohtajalta, KOY Toholammin vuokratalojen toimitusjohtajalta sekä Toholammin kehitys Oy:n toimitusjohtajalta.

Toholammin vuokratalot KOY:n käyttöaste on noussut 72,1 %:iin edellisen vuoden 66 %:sta. Asuntoja on remontoitu ja nykyaikaistettu, johon kunnalta on saatu avustusta. Vuokratalot ovat suunnitelleet vanhemman kiinteistökannan purkamista, joihin on mahdollista saada purkamisavustusta. Asuntokannan lainoitus on ollut takapainotteista, mikä rasittaa yhtiön taloutta. Taloudellinen tilanne on edelleen haastava.

Soiten toiminta

Kunnan perusterveydenhuollon, sosiaalitoimen sekä erikoissairaanhoidon maksuosuudet vuonna 2020 olivat yhteensä 11.101.523,72 euroa ja edellisvuonna 11.294.430,12 euroa (menot vähentyivät 1,7 % edellisvuoteen verrattuna). Perusturvapalveluiden 7.101.543,91 ja erikoissairaanhoidon 3.999.979,81 menojen osuus kunnan toimintamenoista on noin 40 %.

Perusturvapalveluiden menot vähenivät 172.727,51 euroa edellisvuoteen verrattuna. Erikoissairaanhoidon menoissa oli vähennystä 20.178,89 euroa (ilman 2019 saatua ylimääränpalautusta).

Perusturvan maksuosuus vuoden 2020 käyttömenoista oli 25,6 % ja vuonna 2019 26,2 %. Erikoissairaanhoidon maksuosuus vuoden 2020 käyttömenoista 14,4 % ja vuonna 2019 13,3 %.

Korona-aikana terveydenhuollossa on keskitytty pandemian torjumiseen ja odotettavissa on kustannusten palautuminen ainakin aikaisempien vuosien tasolle.

Kunnan strategia ja sen toteutuminen

Toholammin kuntastrategia vuosille 2018 – 2022 hyväksyttiin valtuustossa 10.9.2018.

Kuntastrategian lähtökohtana on varmistaa itsenäisen kunnan elinkelpoisuus kunnan vetovoimatekijät turvaten ja edelleen kehittäen. Toholammin kunta huolehtii taloudestaan, mikä mahdollistaa hyvien palveluiden ylläpidon ja kehittämisen kuntalaisille. Toholammin kunnan aktiivinen ja kannustava elinkeinopolitiikka tukee kuntatalouden kehittymistä. Toimintaympäristön muutoksia seurataan aktiivisesti, mikä mahdollistaa tarvittaessa nopean reagoinnin.

Kuntastrategialla on pyritty ohjaamaan jokapäiväistä toimintaa.

Konsernivalvonta ja kuntakonsernin riskienhallinta

Kuntalaissa kunnat velvoitetaan arvioimaan toimintaansa ja siihen liittyviä riskejä kunnassa ja kuntakonsernissa. Kunnanjohtaja ja kunnanhallitus vastaavat kunnan sisäisestä valvonnasta ja konsernivalvonnasta.

Kunnanjohtaja antoi tarkastuslautakunnalle 4.2.2020 katsauksen konsernivalvonnan toteutuksesta.

Kunnanjohtaja ja kunnanhallituksen puheenjohtaja ovat osallistuneet säännöllisesti tytäryhtiöiden hallitusten kokouksiin ja yhtiökokouksiin.

Kunnanhallituksen tehtävänä on ohjeistaa yhtiökokous- ja yhtymäkokousedustajia sekä valvoa tiedonkulkua.

Talouden tasapainottaminen

Kunnan taseessa tilikauden 2020 päättyessä on ylijäämää yhteensä 1.755.518,85 euroa, joten kunnan ei ole tarvinnut laatia talouden tasapainottamissuunnitelmaa. Kunnan on kiinnitettävä huomiota kunnan tulorahoituksen riittävyteen vaikka tilikauden 2020 tulos on positiivinen. Kunnan on ennakoivasti etsittävä toimenpiteitä menojen hillitsemiseksi. Toiminnan ja investointien rahavirta viideltä vuodelta oli 3.071.678,19 euroa ja edellisvuonna 1.184.905,33 euroa. Tunnusluku on parantunut edellisvuodesta huomattavasti. Tähän vaikutti tilikaudella saadut valtionosuuden lisäykset ja toiminnan nettokulun pysyminen edellisen vuoden tasolla.

Konsernitaseen omavaraisuusaste on hieman heikentynyt edellisvuodesta. Vuonna 2020 omavaraisuusaste oli 31 % (29 % v. 2019). Konsernin suhteellinen velkaantuneisuusaste oli 77 % (edellisvuonna 78 %). Konsernin kertynyt ylijäämä asukasta kohden laskettuna oli 2067 euroa (edellisvuonna 1394 euroa). Konsernin vuosikate oli 4.541.992,89 euroa (edellisvuonna 1.841.149,15 euroa). Vuosikate riitti poistojen kattamiseen tilikaudella 2020. Tilikaudella 2019 se ei riittänyt kattamaan poistoja ja arvonalentumisia.

Kunnan tulee kiinnittää erityistä huomiota talousarvion ja -suunnitelman laatimisessa siihen, että taloussuunnitelma on tasapainossa tai ylijäämäinen (Kuntal. 110.3 §).

4. Muut toiminnan ja talouden arvioinnit

4.1. Kokonaistalouden arviointi

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa noudatetaan talousarviota. Talousarvio ja -suunnitelma sitovat toimielimiä. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

Investoinnit toteutuivat seuraavasti:

INVESTOINNIT	2020	toteuma% TA	2019	toteuma% TA
Menot	1.596.734,50	74,6 %	376.983,40	16,08 %
Tulot	132.338,53	281,6 %	29.110,21	223,9 %
Netto	1.464.395,97	71,1%	347.873,19	14,92 %

Suurimmat tulot investoinneista muodostuivat paloaseman ja pelastustoimen kaluston myynnistä.

Valtionosuudet lisääntyivät 16,5 % ja verotulot lisääntyivät noin 1 % vuonna 2020 edelliseen vuoteen verrattuna.

Kunnan vuosikate oli positiivinen 2.254.576,46 euroa, 759,88 euroa/as. (Vuonna 2019 vuosikate oli positiivinen 213,974,42 euroa, 70,50 euroa/as).

Korkotuotot ja muut rahoitustuotot yhteensä 50.611,85 euroa (lisäystä 9,7 % vuodesta 2019).

Tilikauden 2020 tulokseksi muodostui ylijäämää 1.304.716,07 euroa mikä on 2.055.785,99 euroa edellisvuoden tulosta parempi. Edellisten tilikausien ylijäämää oli 450.802,78 euroa ja kun siihen lisätään tilikauden tulos, niin taseen ylijäämä on yhteensä 1.755.518,85 euroa.

Viemärikielaitoksen tilikauden 2020 tulos oli 306,247,47 euroa alijäämäinen ja edellisvuonna 203.458,15 euroa alijäämäinen. Tulos on heikentynyt edellisvuodesta ja pitkällä tähtäimellä liikelaitoksen kannattavuus on saatava paremmalle pohjalle.

Talouden tunnuslukuja	2020	2019	Kriisikuntakriteerit, sovelletaan 2019-2021
	592 eur/as	149 eur/as	Alijäämä –1000 eur, -500 eur/as (kriisikunta, jos täyttyy yksistään)
Toimintatuotot	8,6 milj. €	8,5 milj. €	
Toimintakulut	27,7 milj. €	27,8 milj. €	
Verotulot	9,4 milj. €	9,3 milj. €	
Valtionosuudet	12,0 milj. €	10,3 milj. €	
Vuosikate €/as.	759,88	70,50	
Konsernin vuosikate negatiivinen	4542 milj. €	1841 milj.€	konsernin vuosikate negatiivinen (jos täyttyy kahtena peräkkäisenä vuotena)

Alijäämä €/as.			alijäämä -1000 eur – 500 eur/as (jos täyttyy kahtena peräkkäisenä vuotena)
Lainakanta	16,0 milj. €	15,0 milj. €	
Lainakanta €/as.	5383 €	4951 €	
Konsernin lainakanta	29,0 milj. €	28,9 milj. €	
Konsernin lainakanta €/as.	9772 maan ka. 7 454 eur/as.	9305 (31 %) maan ka. 7 105 eur/as.	Konsernin lainakanta/asukas 50 % > maan ka. (jos täyttyy kahtena peräkkäisenä vuotena)
Konsernin omavaraisuusaste %	31	29	
			Konsernin suhteellinen velkaantuminen väh. 50 % (jos täyttyy kahtena peräkkäisenä vuotena)
Tulovero-%	21,75 > 19,97 %	21,75 > 19,88 %	Tulovero% väh. 1 % > kun maan ka. (jos täyttyy kahtena peräkkäisenä vuotena)
Omavaraisuusaste %	36,7	35,2	
Suht. velkaantuneisuus %	63,1	63,2	
Konsernin suht. velkaantuneisuus%	77	78	Konsernin suht. velkaantuminen väh. 50 % (jos täyttyy kahtena peräkkäisenä vuotena)
Kertynyt yli- / alijäämä th€	1756	451	
Kassan riittävyys pv	7,8	2,1	
Asukasmäärä	2967	3035	

vihreä väri = ei toteudu kriteeri
keltainen väri = kriteeri lähellä kriisikuntaa
punainen väri = kriisikuntakriteeri täyttyy

Kunnan lainakanta lisääntyi 432 euroa/asukas (edellisvuonna lainamäärä väheni 360 euroa/asukas edellisvuodesta).

Kunnan omavaraisuusaste on edellisvuoden tasolla (kriittinen raja on 50 %, mikä merkitsee suurta velkarasitetta). Velkaisuusaste on yli keskimääräisen.

Kunnan väkiluku on laskenut edelleen edellisvuoden 3035 asukkaasta 2967 asukkaan (- 68 as).

Tilikaudella otettiin uutta lyhytaikaista lainaa 1.498.660,43 euroa.

4.2. Muut mahdolliset toiminnan ja talouden arvioinnit

Kunnan vastuulla olevien kiinteistöjen määrä on suuri. Teknisen osaston tavoitteena on pitkäjänteinen ja hallittu omaisuuden hoito.

Kiinteistöhuoltoa on pidettävä riittävällä tasolla ja kehitettävä kiinteistöhuollon toimivuutta ja viestintää teknisen osaston ja kiinteistöhoitajien välillä. Kiinteistöjen vuosittaisista kuntotarkastuksista on huolehdittava ja havaittuihin ongelmiin puututtava.

4.2.1. Alijäämän kattamissuunnitelma

Alijäämän kattamissuunnitelmaa ei tarvita, koska taseessa on ylijäämää yhteensä 1.755.518,85 euroa. Tarkastuslautakunta toteaa, että edelleen tarvitaan tiukkaa taloudenpitoa. Vuonna 2020 maksettiin valtionosuuksia tilapäisesti 1,7 meur enemmän kuin vuonna 2019.

5. Tarkastuslautakunta kiinnitti arvioinnissaan edelleen huomiota

- Esteellisyyksiin eri toimielimissä
- Terveyspalveluiden saatavuuden varmistamiseen
- Jatkuvaan ja ajantasaiseen riskienhallintaan
- Viemäriiikelayoksen talouden tasapainottaminen
- Toholammin Energia Oy:n talous ja kannattavuus
- Kunnan talouden aktiivinen seuranta

6. Yhteenveto tavoitteiden toteutumisesta ja kunnan palveluiden tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä

Kunnan toimintakate oli -19.119.173,70 euroa. Toimintakate oli 1,1 % eli 218.777,35 euroa parempi kuin vuonna 2019. Toimintatuloja kertyi 128.537,69 euroa eli 1,4 % enemmän ja toimintamenoja 90.239,66 euroa eli 0,3 % vähemmän kuin vuonna 2019.

Kunnan henkilöstömenot vähenivät 476.146,40 euroa ja palvelujen ostoissa menojen vähennystä oli 294,639,37 euroa.

Tarkastuslautakunnan mielestä kunnanhallituksen esittämä toimintakertomus vuodelta 2020 kuvaa kunnan toiminnallista ja taloudellista tilaa ja valtuuston asettamat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet ovat keskeisiltä osin toteutuneet.

Tilintarkastuskertomuksen mukaan kunnan hallinto on toiminut laillisesti ja kirjanpito on hoidettu sitä koskevien säännösten mukaisesti.

Tarkastuslautakunta esittää kunnanvaltuustolle, että arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin annetaan selvitykset tarkastuslautakunnalle marraskuun loppuun mennessä ja valtuustolle joulukuun loppuun mennessä.

Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan esitykseen tilinpäätöksen hyväksymisestä sekä tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille tilikaudelta 1.1. – 31.12.2020.

Toholammilla 1.6.2021

Antti Järvenoja
puheenjohtaja

Ulla-Riitta Harju
varapuheenjohtaja

Alpo Keskitalo
jäsen

Miia Laakso
jäsen